

Isten irgalma és a próféta engedetlensége – Jónás 1:1-3

2013. február 3.

Jónás prófétáról még azok is hallottak, akik nem jártak gyermekkorukban hittanórára vagy gyermek istentiszteletre. A középiskolai irodalom tananyag kötelező része Babits Mihály Jónás könyve. Általában az engedetlen próféta képe vagy a cethal jut eszünkbe a könyvről. Pedig a Biblia sehol nem említ cethalat, csak nagy halat... A próféták Isten szent emberei, akiken keresztül üzenetét eljuttatta népéhez és más népekhez is. Ezek az emberek egész életükkel és szolgálattal kellett bemutassák Isten akaratát. A hamis próféták ismerve az volt, hogy bár Isten nevében prófétáltak, de nem Isten küldte őket, és ezért nem is teljesedett be a próféciájuk. Jónást is Isten hívta el a szolgálatra, hogy rajta keresztül juttassa el üzenetét népének, Izráelnek. Ámos és Hóseás voltak a kortársai ugyancsak az északi országrészben, Izráelben. Kr.e. 8. században járunk, amikor Izráelben II. Jeroboám volt a király. A 2 Királyok 14:25 szerint Jónás ekkor prófétálta meg azt, hogy Isten irgalmából újra rátekinthet népére, és Jeroboám által szabadítást ad nekik.

Jónás próféta könyve inkább életrajz, mint igehirdetés. Sokan Jónást egy fiktív személynek tartják és a próféta könyvét inkább példabeszédnek vagy allegóriának. De a történeti könyv (2 Királyok) arról tanúskodik, hogy Jónás valós, történelmi személyként élt Gát-Héferben. Nem új problémával állunk szembe, hanem azzal, amivel Jézus is találkozott, amikor az emmausi úton megfeddte a tanítványokat, akiknek szíve rest és balga volt mindazoknak a dolgoknak az elhívására, amiket a próféták megírtak. Jónás prófétáról szóló beszámolók megegyeznek a többi prófétától szóló beszámolókkal. Mózes, Illés, és Elizeus történeteiben is találunk hihetetlennek tűnő dolgokat, úgymint a halott feltámasztását, a kenyér megszaportítását, és az olajjal történt csodát. Ha nehezen hisszük el azt, hogy Jónást lenyelte egy nagy hal, akkor hogyan fogadjuk a többi csodát, amit a Bibliában találunk? Valaki egyszer azt mondta: mindegy, hogy Jónást nyelte le a nagy hal, vagy a nagy halat nyelte le Jónás, én elhiszem, mert Isten Igéje mondja ezt. Jól tesszük mi is, ha hittel fogadjuk el azt, amit a Biblia mond nekünk. Jézus Krisztus többször idézte Jónás prófétát tanításaiban. Talán azért is, mert Názáret nincs messze Gát-Héfertől, így mindketten Galilea területén szolgáltak. Jézus halálát és feltámasztását ahhoz hasonlítja, mint amikor Jónás három napig volt a hal gyomrában. Prédikációjában Jézus pedig megítéli az őt hallgató sokaságot, és azt mondja, hogy a feltámaszkodáskor a niniveiek elítélik majd az őt hallgató nemzedéket, mert ők megtértek Jónás szavára, de Jézus nagyobb Jónásnál. Jónás nevének jelentése galamb. Az Ószövetség Izráelt gyakran nevezte galambnak, mert balga és okatlan volt, akik nem engedtek Istennek, hanem más hatalmakban bíztak. Amittaj fia volt Jónás, ami azt jelenti, hogy Isten hűséges.

Jónás könyvének központi üzenete az, hogy Isten irgalmas nem csak az ő népéhez, hanem a pogányokhoz is, akik nem tartoznak Izráelhez. Izráel küldetése az volt, hogy rajtuk keresztül minél több nép ismerje meg az egyetlen Istent. Jónás története bemutatja azt, hogy Isten kegyelmes és irgalmas, szabadítására minden embernek szüksége van. Jónás Isten irgalmának eszköze kell legyen a Niniveiek felé. Éppen ezért a könyv nem Jónásról szól, nem a nagy halról és nem is Ninive városáról, hanem Isten személyéről. A történeten keresztül megismerhetjük Isten jellemét és célját nemcsak Izráellel, hanem az egész teremtett világgal. Az egész könyv Isten hatalmáról és irgalmáról beszél, ahogy azt megmutatta Jónáson és Ninive népén. Az igazi csoda nem az, hogy a hal lenyelte Jónást, hanem az, hogy az univerzum Teremtője irgalmasan cselekszik teremtményeivel és nem zord igazsággal, ahogy ezt az ember megérdemelné. Az igazság-irgalom-kegyelem definíciója segíthet minket ennek a megértésében. Az igazság az, amikor megkapjuk azt, amit megérdemlünk. Az irgalom az, amikor nem kapjuk meg azt, amit megérdemlünk. A kegyelem pedig az, amikor megkapjuk azt, amit nem érdemlünk meg. Az Ószövetség könyvein keresztül megismerhetjük jobban Isten jellemét, tulajdonságait, ezért nagy szüksége van a hívő embernek arra, hogy szorgalmasan tanulmányozza ne csak az Újszövetséget, hanem az Ószövetséget is. Így növekedhetünk egyre jobban Isten teljesebb megismerésében.

A könyvnek négy témája van. Az első Isten szuverenitása. Azaz Isten valóban Isten, mégpedig az egyetlen. Ő az, aki bármit megtehet, és senki semmiben nem kérheti őt számon. Isten nemcsak megteremtette a világot, hanem azt bölcsen fent is tartja és minden az Ő terve szerint történik. Ne keverjük össze. Isten nem szuvenír, hanem szuverén. Nem rendelkezhetünk vele, hanem Ő rendelkezik velünk. A második téma a missziói üzenet. Ahogy már korábban említettem, Izráel küldetése az volt, hogy az egész világnak hirdesse Isten irgalmát és ítéletét. A harmadik téma, amivel találkozunk majd Jónás könyvében az a bűnbánat. Isten bűnbánatra hív mindenkit, mert a bűnünk tart távol bennünket Istentől, ezért szükségünk van arra, hogy bűneinket megvalljuk és elhagyjuk. A negyedik téma pedig Isten irgalma, amit szeretetében, türelmében és bűnbocsátó kegyelmében mutat meg, nemcsak népe felé, hanem minden nemzet és nép felé. Az elkövetkező néhány hónap alatt ezeket a témákat fogjuk közelebről megvizsgálni Jónás próféta könyvében keresztül. Ki Isten és mit cselekszik? Erre fogjuk keresni a választ és biztos vagyok benne, hogy meg is fogjuk ezt találni Isten Igéjében!

A bevezető gondolatok után nézzük meg közelebről Jónást és küldetését a niniveiek felé. Az Úr szava szólt Jónáshoz. Ebből tudhatjuk meg, hogy egy igazi prófétával van dolgunk, aki Isten szavát meghallotta. Az Úr azt

parancsolta neki, hogy keljen fel és menjen el Ninivébe, a nagy városba és hirdesse ott Isten ítéletét, mert gonoszságuk híre feljutott Isten színe elé. Ebből láthatjuk azt, hogy Isten szabadon rendelkezett a prófétával, akin keresztül üzenetét akarta eljuttatni az idegen néphez. Ninive Asszíria fővárosa volt, egy nagy város, ami nemcsak a méretére utalhatott, hanem sokkal inkább helyzetére. Asszíria Izráel ellensége volt, akitől joggal tarthatott e kicsiny ország. Hatalmas hadserege volt Asszíriának, akik nagyhatalomként uralták szinte az egész keleti területet. Jónásnak gyalog kellett eljutnia ebbe a nagyvárosba, hogy ott hirdesse Isten ítéletes üzenetét. A prófécia üzenete tehát kemény üzenetet volt, ahogy azt a későbbi fejezetben olvashatjuk. Ninive, mint főváros tele volt mindenféle gonoszszággal, bűnnel és pogány szokással, amely teljesen ellentmondott Isten törvényének. Érdekes megfigyelnünk azt, hogy Isten irgalmát egy ítéletes üzenet képviselte. „Mai fejjel” azt gondoljuk, hogy Isten irgalmát a „szerető Jóistenről” szóló üzenettel tudjuk képviselni. Az Igében ellenben azt látjuk, hogy Isten ítéletét kell hirdessük, ami a bűn és gonoszság következménye. Isten igazsága és irgalma mindig együtt járnak: kéz a kézben. Nekünk hívő embereknek együtt kell képviselnünk a kettőt. Isten színe előtt van minden, neki kell számod adjon majd mindenki. Isten ítélőszéke előtt azonban senki sem állhat meg magában, mert ott kevés a mi „igazságunk”.

Ha ma Isten üzenetét szeretnénk képviselni az emberek felé, akkor Isten ítéletéről kell beszéljünk nekik. El kell mondani, hogy a bűn miatt haragszik Isten az emberre, és azért van átok az életünkön, mert elhagytuk Istent és idegen istenekhez, bálványokhoz fordultunk. Jónásnak ezt kellett hirdetnie Ninivében, de az ítélettel mindig együtt jár az irgalom. Mert irgalom az, amikor valaki Isten üzenetét közvetíti felénk. Irgalom az, amikor Isten szól az emberhez és nem hallgat. Isten irgalma volt az, hogy prófétát küldött a nagy városba, Ninivébe.

Jónás fel is kelt, de nem azért, hogy Ninivébe menjen. Az Úr elől akart elmenekülni, mert azt gondolta, ha másik irányba megy, akkor majd Isten egy másik prófétát fog kiválasztani és őt pedig békén hagyja. Pedig tudhatta a zsoltárokból (139. zsoltár), hogy nem lehet elmenekülni az Úr színe elől. Ninive keletre volt, ő pedig hajóra szállt és nyugatra indult Tarsisba, hogy minél távolabb legyen a gonosz várostól. Miért menekült el Jónás? Talán a küldetés nehézsége miatt? Egy nagy városba küldte Isten, az ellenség közé. Biztos felvetődött Jónásban az, hogy ki fog rá hallgatni, hiszen idegen próféta ő. Nagy ez a feladat neki. Vagy mert veszélyes volt Ninivébe menni? Nagyon gonosz város volt Ninive, tele erőszakkal, tisztátalansággal, bűnökkel. Ezek mind lehetnek okok, de nem ezt nevezi meg az Ige igazi oknak. Jónásban erősen élt a nemzeti öntudat. A zsidók voltak a kiválasztott nép minden nép közül, akiket Isten áldásokkal vett körül. Semmi kedve nem volt az ellenséghez mennie és hirdetni ott Isten ítéletét, mert attól tartott, hogy majd hallgatnak Isten szavára, megvallják bűneiket és Isten megkönyörül rajtuk. Babits így írja: „Mi közöm nékem a világ bűnéhez? Az én lelkem csak nyugodalmat éhez. Az Isten gondja és nem az enyém: senki bajáért nem felelek én.” Jónás azért menekült Tarsisba, mert Isten irgalmát semmibe vette és előítélet és gyűlölet volt szívében a Niniveiek felé. Tudta, hogy Isten irgalmas és ő jobban szerette volna látni Ninive pusztulását, mint a megtérésüket. Milyen indulat volt Jónásban? Méltó ez egy prófétához? Hátat fordít Istennek és a saját feje után megy. Lemegy Jáfóba és hajóra száll, hogy Tarsisba meneküljön Isten színe elől. Elég drága lehetett ez az út, de ő kifizette az útiköltséget, és soha nem ért célba.

Ha mi is Isten akarata ellenére cselekszünk, akkor nagy árat kell fizessünk ezért és jegyezzük meg, hogy soha nem fogunk célba érni. A prófétának Isten irgalmát kellett volna vinnie Ninivébe, a nagy városba és ehelyett egy olyan helyre utazik, ahol nem ismerik Istent és nem is tudnak róla. Jónás engedetlen volt az Úr szavával szemben, és elfelejtkezett arról, hogy prófétának lenni kiváltság. Mert ő hallhatja Isten szavát és megismerheti akaratát. Jónásnak rossz hozzáállása volt a körülményekhez is. Azt gondolta, hogy a hajóra szállás azt jelenti, hogy Isten is támogatja ezt az utat. Végül a pogány niniveiekkel szemben is rossz volt a hozzáállása, mert nemcsak a bűnüket utálta, hanem őket magukat is. Mielőtt elhamarkodott ítéletet hoznánk Jónás felett, vizsgáljuk meg a saját keresztyén életünket. Vajon mi hogyan viszonyulunk a világhoz? Három területen találkozunk a világgal: a szomszédjainkkal, a munkatársainkkal és a szabadidős tevékenységek közben. Vajon mi Isten irgalmát közvetítjük-e feléjük? Ezeknek az embereknek szükségük van Krisztusra, szükségük van Isten irgalmára. Megkapják ezt tőlünk?

Isten irgalmas a niniveiekkel és Jónással szemben is. Mi is Isten irgalmától függünk. Ezért adjunk hálát irgalmáért, amit Krisztusban megmutatott nekünk. A következő részben azt fogjuk megvizsgálni, hogy Isten hogyan nyúl bele szuverén módon Jónás életébe, mert Ő irgalmas és nem hagyja az övéit az engedetlenségben. Ámen.

- A. Ki volt Jónás? Mit tudunk róla? (2 Királyok 14:25)
- B. Mit parancsolt Isten Jónásnak? Mi volt Jónás válasza?
  1. Isten irgalmát mikor és miben tapasztalhatjuk meg? Beszéljünk erről!
  2. Isten szuverén és azt tesz, amit akar. Nehéz ezt elfogadni? Hogyan bátoríthat ez minket életünkben?
  3. Szoktunk-e beszélni Isten ítéletéről másoknak? Ha igen, hogyan? Ha nem, miért nem?
  4. Isten irgalmát hogyan tudjuk ma felmutatni a világban a nem keresztyének felé? Soroljunk fel konkrét helyzeteket a mindennapi életből!
  5. Vannak előítéleteink mások felé? Mik az akadályai annak, hogy „pogányok” felé is szolgáljunk?
  6. Áthatja mindennapjainkat Isten irgalma? Hogyan tudnánk Isten irgalmát eszünkbe juttatni a nap során?